

Egyszerű emberek gyermekeként emelkedett tehát magas egyházi méltóságba, de mint a nagyváradi Kanonok-sor lakója sem feledkezett meg a város, vagy szülővárosa szegényeiről, javadalmából jelentős összeget fordítva a rászorulókat támogatására.

Úgy ment el, olyan csendben és egyszerűen, ahogyan élt. 1929 újesztendő napján még elmondta reggeli szentmiséjét, majd otthon íróasztalához ült, és egy régi iskolatársának kezdett el levelet írni. Befejezetlenül találták meg később íróasztalán, mert időközben rosszul érezvén magát, lepihent. Valószínű agyvérzést kapott, és a kihívott orvos már nem tudott segíteni rajta. Délután 3 órakor megtért Teremtőjéhez.

Mint tudós az állandó jobbítás, az újabb eredmények tudatos felhasználásának híve volt. Hagyatékából a Megyei Könyvtárba került Katolikus Szemle köteteiben láthatjuk, a korábban közölt cikkeit utólag mind átjavíttatta, kiegészítette mások, illetve a saját maga által feltárt újabb adatokkal.

Záró gondolatként álljon itt Németi József ma is aktuális értékelése a Karácsonyi életműről: „*Valamikor a rómaiak nagy költője, Horatius énekelte műveiről: Exegi monumentum aere perennius. Ércnél maradandóbb értéket állíték magamnak. Mennyire igazán! Évezredek merültek az idő tengerébe, népek tűntek el a történelem színpadáról, büszke császárok trónjai omlottak össze, de a római költő nagyszerű ódáit, szellemes szatirait, tartalmas epistoláit ma is gyönyörködve olvassa a műértők tábora. Karácsonyi János 51 önálló művel, 183 értekezéssel gazdagította a magyar történelmi irodalmat, s ezzel örök hála kötelezte el magának a tudományt. Nemes egyszerűségével, példás szerénységével, jámbor feddhetetlen papi életével pedig emléket emelt magának mindannyiunk lelkében, hogy álljon az ott minden hálaadásul a múltért, serkentő például a jövőre.*”

Gondolatok Karácsonyi János, a Honismereti Egyesület névadója halálának 75. évfordulója alkalmából rendezett konferenciájára. Elhangzott Békéscsabán, 2004. május 21-én.

* * *

Kobza Vajk

Beszélgetés Kátai Mihály képzőművésszel

A szentendrei művészportrék sorozat keretein belül kerültek kiállításra Kátai Mihály Munkácsy-díjas festőművész munkái a Városi Képtárban. A festő és zománckészítő mester tudatosan alkot. Eddigi munkáiban nincs korszak- és stílusváltás. A megnyitón portréfilm készült. Aki eljött, egy felejthetetlen lélekutazásról is beszámolhat, ugyanis az előadás alatt a DNS-számlaink igencsak becsavarodtak. (És csak erre az alkalomra került ki egy képe a Nemzeti Galériából.)

- Idáig főképp a zománcaid voltak kiállítva, pedig a festészeté a fő hangsúly munkáid között. Ki kezdeményezte ezt a kiállítást? Mi motivált, hogy ezek a képek a nyilvánosság számára is elérhetőek legyenek?

- A kiállításra *Török Katalin* kért fel, mint a művészportrék rendezvénysorozat megbízottja. Barátságunk és a vele való együttműködésem több évre tekint vissza. Szentendrén ez az első nagy nyilvános kiállításom, eltekintve a nyolc évvel ezelőtti Ipszilon Galériában rendezettől. A helyi exhibicionista megmozdulásokban nem veszek részt, de öcsém, Kátai László alapító tagja volt a Vajda Lajos Stúdióknak. Ő akkor festőként működött, ma zeneszerzőként él Egerben.

- Ha jól tudom, nem itt születél, de jó pár évtizede nevezheted otthonodnak a Dunakanyar ezen kis ékszerdobozát. Hol kezdted tanulmányaidat?

- Két héttel korábban születtem, mint ahogy édesanyám várt. Teknőbe raktak rongyokba csavarva, ahogy az Karcagon akkoriban szokás volt. A gyermekkoromban megtapasztalt személyes élmények pedig az egész világlátásomat határozták meg, de majd erről is fogok beszélni. Hatéves koromban Egerbe költöztünk, ahol apám festőművészként és tanárként kereste a kenyeret. Egyházművészeti tevékenységet is folytatott; oltárképeket festett. Én valahogy innentől számítom a festőművészettel való kapcsolatomat. Ugyanis beálltam apám mellé afféle kisegítő inasként, és ekkor ismerhettem meg a színek világát. Ifjúságom legszebb pillanatai voltak ezek.

Eközben megalakult a Heves Megyei Képzőművészek Társasága, akik létrehoztak egy Képző- és Iparművészeti szabadiskolát. Kb. húszan voltak oktató tanárok, akik számtalan művészeti ággal ismertettek meg minket. Rengeteg hallgató volt, és az előadásokat élveztük. Ezután elvégeztem a Tanítóképzőt és a Pedagógiai Főiskolát. Ötödszörre vettek fel a Magyar Iparművészeti Főiskolára, mert divat volt az a dinasztia-

ellenes szocialista gyakorlat, hogy festőnek ne legyen festő a gyereke! Mindezek ellenére festőművészként diplomáztam. A frissen kapott festődiplomával nem adtak „zöld” utat kiállítási vágyaimnak, ezért grafikákat, majd tűzzománc-technikával készült képeket szállítottam egy ideig a Képcsarnokba. Ezen tevékenységemet már nem akadályozták.

1966-ban a Mednyánszky - teremben (a Képcsarnok egyik üzletháza) volt egy kiállításom. Komoly médiatámogatásaim voltak, ami akkoriban nagy szó volt. Rengeteg zománc művem is láthatták, és ettől kezdve igényelték műveimet. Ezek után megalapítottam a kecskeméti zománcművészeti alkotótelepet, amely először szimpozionként, egyfajta összeülős szakmai tanácskozásként indult, majd idővel alkotóteleppé nőtte ki magát. Konkrét programjaink voltak, főszerepben a népi és nemzeti művészetek. A Szovjet Képzőművészeti Szövetség is részt vett benne.

Kecskeméten kezdtem irodalmi működésem a mai napig működő Forrás folyóiratban, amelyet akkor Hatvany Dániel és Buda Ferenc vezetett. 13 évig szerveztem az alkotótelepet, majd 1988-ban Szentendrére költöztem egyfajta alkotói visszavonulásként. Munka: festészet és „tudatos” kertépítés.

Fontos elmondanom, hogy 1985-ben a Művelődési Minisztérium elfogadta ösztöndíj-kérelmemet és programomat. A program lényege az etruszk jelrendszer kutatása és összehasonlítása Európa népművészeti hagyományaival. Szakkifejezéssel: összehasonlító ornamentika kutatást végeztem. Ezzel is töltöm most az időmet.

- A festmények nagy része vízióból, személyes élményekből áll össze, nem beszélve a mögötte lévő információról. Mi volt az első ilyen megtapasztalásod?

- A kertben, Karcagon, ahol mint kisgyermek éltem, volt egy kút. Ebből a kútból soha nem vettünk vizet, és én honnan, honnan nem, de rájöttem, hogy abban él egy vörös-szőrű ördögasszony, és az egyszer, fényes délben, vagy valami napos délelőtt feljött onnan, és engem a kútba behurcolt és benyomott a víz alá. Mindez látomás volt - vagy talán álom -, de a kép ma is éles, eleven. A vörös asszony maga volt a kút is, s hogy meleg testébe fogadott, elnyelt, nagy gyönyörűséget okozott. Éreztem, hogy elváltoztam, vagy talán visszaváltoztam valamivé, és aznap, de már éber állapotban rájöttem, hogy más lénynek is szülehettem volna, nem csak embernek. Az emberforma nem azonos velem, ez csak most van így... Ezek után mindenki azt mondhatott nekem, amit akart. Nem ellenkeztem, de soha el nem hittem. Befelé figyeltem. A vörös nimfa világa felé füleltem, és nem hiába.

- Hogyan értelmezzük a képeket, hiszen összetett témákról beszélünk? Mit sugallanak?

- Ahogy Vergilius mondta: a költők nem a siketeknek írnak! Akinek füle van, hallja! A képeknek univerzális jelrendszere van. A képírást és a kozmikus szimbólumokat, archetípusokat használom. Aki megérti a kozmosz működési mechanizmusát, azokhoz könnyebben eljut a képek sugallta információ. Festeni csak azért festettem, vagy rajzoltam, vagy mintáztam, hogy benső lényeimet vagy egzotikus állatképeimet megelevenedni lássam, és ez teremtő mágia volt, semmi köze az engedélyezett lét-látás szabályozott „képzőművészeti indítékához”.

- Örmény, etruszk és magyar motívumokkal teszed a munkádat teljesebbé az alkotás közben. Miért pont ezeknek a világa fogott meg?

- Engem mindig is érdekelt az ősállapot megidézése, és az eredethez való visszatérés. Főképp az inkarnációs emlékeim vezetnek erre vissza. Amikor ösztöndíjjal kint voltam Olaszországban, Mario Aline professzor indíttatására kezdtem foglalkozni a magyar ornamentikával, aki a kárpát-medencei kultúra és az ókori Mediterráneum művészete közös gyökerét vélte felfedezni. Az örményekhez pedig az ó-iráni kultúrkörön keresztül jutottam el. Hisz Armenia az ős-európai kultúra keleti fellegvára.

- Nem először jártál Örményországban a közelmúltban. Kik kísérték el? Miket láttál?

- Legutoljára múlt tavasszal voltam az Örmény Kisebbségi Önkormányzat szervezésében, aminek kedves feleségem is tagja. Ellátogattam Jerevánba, ősi nevén Erebuni-ba, ahol újabb forrásmunkákat gyűjtöttem (főképpen fotókat készítettünk). Nagyon sok köszönet illeti dr. Issekutz Saroltát, aki a több napos úti tervet összeállította és az adminisztrációt bonyolította.

- Ha jól tudom, most illusztrációkat készítesz a közeljövőben megjelenő könyvedhez. Mi a témája? Egyáltalán mire számíthatunk? Gondolom előtte érdemes áttekintenünk a Mediterráneum mondanivalóját?!

- *Etruszk sugallat* lesz a címe a könyvemnek, amit két alapvető szempontból kell megközelítenem. Először is az etruszk művészet tárgyait elemzem, és a részleteket laikusok számára is érthetővé teszem. Másodsor, a könyvben nagytólencse alá kerül a hivatalos magyarázat, az információk keresztül önmagam és maga a történet, ahogy rájöttem arra... (Mitológia = kollektív pszichológia; pszichológia = egyedi mito-

lógia / CG. Jung.)... felismerve az isteneket, mint egyfajta objektív lelki realitásukat. Hozzánk beszélnek a bennünk élő archetípusokon keresztül. A vörös nimfa számomra ilyen archetípus.

- *Munkád tényleg egyedí, és képes az „ember” jelentését áttemelni egy másik, „életképesebb” világba. Mi van azokkal, akik másképp értékelik a műveidet? Gondolom, értek erős kritikák a műveid témáját illetően?*

- Az a fajta kritika számomra elismerés, és segít leleplezni a kritizálót! Megerősít abban, hogy az utamon járok.

- *Mi az üzeneted a mai „ember” számára?*

- A régi korok szellemi és egyben művészeti hagyatékának megismerése, szemlélése elgondolkodtató a mostani „zakatóló civilizáció” embere számára. És ne feledjük, hogy az út csak „visszafelé” vezet előre! Ismerd meg önmagad és a benned rejlő világot!

(Megjelent a Szentendrei Tükör 2006. márciusi számában)

* * *

Szomorújelentés

„Ne félj, mert megváltottalak, neveden hívtalak, enyém vagy.” (És. 43. 1.)

Fájdalommal, de Isten akaratában megnyugodva tudatjuk,
hogy az örök fiatal, szeretett édesanya, nagymama, dédnagymama

Dr. Gruber Józsefné sz. kibédi Nagy Sarolta

életének 96. évében türelemmel viselt,

hosszan tartó betegség után 2006. február 10-én csendben elhunyt.

Drága halottunk hamvait 2006. március 17-én de. 10.30 órakor

a Farkasréti Temető Makovecz Ravatalozójából,

a Református Egyház szertartása szerint helyeztük örök nyugalomra.

Lelki üdvéért a Római Katolikus Egyház szertartása szerint is

engesztelő szentmisét mutattunk be

2006. március 17-én 18.00 órakor

a Budavári Nagyboldogasszony Templomban (Mátyás Templom).

Emlékét szeretettel megőrizzük.

* * *

Örmény kisebbségi önkormányzatok választása

II. rész

Örmény kerületi, városi önkormányzataink mandátuma idén októberben lejár. Miután új választási jogszabályok léptek életbe a nemzeti és etnikai kisebbségi törvény módosításával együtt, múlt havi számunkban megkezdtük olvasóink, választóink felkészítését a választásra.

2006. május 31. napjáig a helyi választási iroda levél útján tájékoztatja a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választásán választójoggal rendelkező, október 1. napjáig nagykorúvá váló magyar állampolgárokat a kisebbségi választói jegyzékbe való felvétellel kapcsolatos tudnivalókról. Továbbá megküldi részükre a 2005. évi CXIV. törvény 11. mellékletét képező Kisebbségi választói jegyzékbe vétel iránti kérelem formanyomtatványt.

Akik az örmény közösséghez tartozónak vallják magukat és a kérelmet szabályszerűen kitöltve visszajuttatják azt az állandó lakóhelyük szerinti választási iroda vezetőjéhez (az önkormányzat épületében elhelyezett gyűjtőládába helyezéssel) 2006. május 31. és július 15. között, kisebbségi értesítőt kapnak a szavazás helyéről, idejéről és módjáról. A kisebbségi választópolgár csak egy kisebbségi választói jegyzékben szerepelhet.

A kisebbségi választói jegyzékbe való felvételt megtagadó határozattal szemben az erről szóló értesítés kézhezvételétől számított három napon belül nyújtható be kifogás a helyi választási iroda vezetőjéhez.

A kisebbségi önkormányzat választására 2006 őszén csak azokon a helyeken kerülhet sor, ahol az örmény választói névjegyzékben legalább 30 választópolgár szerepel a választás kitűzésének napján.